

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Σκοπός

Σκοπός του μαθήματος είναι η κατανόηση της έννοιας της Κληρονομιάς, είτε αυτή αναφέρεται στο ανθρωπογενές είτε στο φυσικό περιβάλλον και το τοπίο. Μέσα από την διερεύνηση του χαρακτήρα της ανάγκης διατήρησης της κληρονομιάς αυτής, το μάθημα αποσκοπεί στην απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων αναφορικά με την προστασία και ανάδειξή της. Η προσέγγιση γίνεται τόσο σε σχέση με τους κατοίκους μιας περιοχής και την κοινωνία μέσα στην οποία εκκολάφθηκε, όσο και σε σχέση με το ενδιαφέρον αλλά και την δυνατότητα επισκεψιμότητας του τόπου από πολιτιστικά ή/και γεωγραφικά διαφορετικές πληθυσμιακές κοινότητες. Στους στόχους του μαθήματος περιλαμβάνεται η απόκτηση τόσο αναλυτικής όσο και συνθετικής σκέψης πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα, μέσα από την αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση των απαραίτητων τεχνολογιών. Ιδιαίτερη σημασία έχει η απόκτηση ικανοτήτων συλλογής και ερμηνείας στοιχείων, διαμόρφωσης κρίσεων και προτάσεων σε θέματα προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς και του τοπίου συγκεκριμένων περιοχών στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

2. Περιεχόμενο

Το μάθημα περιλαμβάνει διαλέξεις από τον διδάσκοντα, ειδικούς εξωτερικούς συνεργάτες και τους ίδιους τους φοιτητές, σε θέματα προστασίας, διαχείρισης και ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς που αφορούν τις προστατευόμενες περιοχές όλων των κατηγοριών, τους αρχαιολογικούς χώρους, τους παραδοσιακούς οικισμούς, τα ιστορικά κέντρα πόλεων, τα πολιτιστικά τοπία, τα τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους κλπ. Στις διαλέξεις γίνεται και παρουσίαση υποδειγματικών περιπτώσεων υλοποίησης προγραμμάτων και έργων προστασίας και αποκατάστασης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Κεντρικό ρόλο στην διεξαγωγή του μαθήματος έχει η εργασία με αντικείμενο ζητήματα σχετικά με το πολιτιστικό περιβάλλον περιοχών με σκοπό την προστασία και ανάδειξη τους. Το θέμα της εργασίας θα εντοπίζεται χωρικά σε περιοχή που εντάσσεται στα ιδιαίτερα ενδιαφέροντα του μαθήματος και βρίσκεται είτε στο Πήλιο είτε αλλού.

3. Χρονοδιάγραμμα μαθημάτων

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ			
	Ημερομηνία	Αντικείμενο	Εισηγητής
1	12/2	Εισαγωγή Ανάγνωση δομημένου περιβάλλοντος	A. Σαπουνάκης
2	19/2	Διερευνώντας τον ρόλο του πολιτισμού	A. Σαπουνάκης
3	26/2	Ταυτότητα των πόλεων και πολιτιστική ανάπτυξη	A. Σαπουνάκης
4	5/3	Το δομημένο περιβάλλον και ο παράγων χρόνος	A. Σαπουνάκης
5	12/3	Προστασία και ανάδειξη παραδοσιακών οικισμών και τοπίου	A. Σαπουνάκης
6	17/3	Επίσκεψη Πινακάτες	
7	19/3	Περιαστικό τοπίο, απειλές & προοπτικές	A. Σαπουνάκης
8	26/3	Ζητήματα διαχείρισης πολιτιστικής κληρονομιάς στην Κίνα	Ρίβα Λάββα, Αρχιτέκτων, Επίκουρη Καθηγήτρια ΕΜΠ
9	2/4	Ιστορικά κέντρα πόλεων και ανάπτυξη	A. Σαπουνάκης
10	9/4	Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών πόρων – η έννοια της αυθεντικότητας	N. Σαμαράς, Αρχιτέκτων, Λέκτορας ΠΘ
11	18/4	Χρόνος, πολιτιστική κληρονομιά και διαμόρφωση πολιτισμικών ταυτοτήτων: πώς το παρελθόν γίνεται ιστορία	Ιωάννα Νασιοπούλου, Πολεοδόμος – Χωροτάκτης MSc, Θεατρική ομάδα Baumstrasse
	23/4	Διακοπές Πάσχα	
	30/4	Διακοπές Πάσχα	
12	7/5	Προστασία και ανάδειξη των Παλαιών Βόλου	Γεωργιάννα Αποστόλου, Πολεοδόμος – Χωροτάκτης MSc, Υποψήφια διδάκτορας ΠΘ
13	14/5	Τελική παράδοση/παρουσίαση εργασιών 1	A. Σαπουνάκης
14	21/5	Τελική παράδοση/παρουσίαση εργασιών 2	A. Σαπουνάκης
15	28/5	Συνολική αποτίμηση προστασίας & ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς & τοπίου/απολογισμός μαθήματος	A. Σαπουνάκης
		Εξετάσεις	

4. Εργασία

Η εργασία αναφέρεται σε ένα πρόγραμμα διαχείρισης ενός χώρου πολιτιστικής κληρονομιάς, όπως για παράδειγμα ενός παραδοσιακού οικισμού πχ Πινκάτες και μπορεί να εστιάζει σε ένα ή περισσότερα από τα παρακάτω:

1. ανάλυση του οικισμού + πρόταση για οργάνωση του χώρου συνολικά
2. εστίαση σε συγκεκριμένο κτίσμα και επεξεργασία πρότασης αποκατάστασης
3. ανάλυση του είδους της επισκεψιμότητας του οικισμού στο παρελθόν και προτάσεις για το μέλλον
4. διερεύνηση του μεγέθους των επισκεπτών
5. διερεύνηση δυνατότητας επέκτασης της φήμης, το ξέρουν π.χ. οι Άγγλοι ή οι νέοι, σε πόσους οδηγούς ή ιστοσελίδες αναφέρεται και με ποιο τρόπο, σε ποια δεν αναφέρεται καθόλου κ.ά.
6. αξιολόγηση θετικών και αρνητικών στοιχείων του οικισμού από άποψη τουριστικού προϊόντος
7. διερεύνηση της κατάστασης σε άλλες χώρες με ανάλογα χαρακτηριστικά, όπως πχ στην Μεσόγειο, για την ανάδειξη αντίστοιχων περιοχών
8. απαραίτητες ενέργειες προβολής της πολιτιστικής κληρονομιάς
9. ζητήματα της σχετικής νομοθεσίας
10. ανάπτυξη συγκεκριμένου αντικειμένου σχετικού με την τουριστική ανάπτυξη του οικισμού μέσα από την συλλογή απόψεων κατοίκων μέσα από συνεντεύξεις

Η εργασία θα είναι ομαδική, με συμμετοχή έως 3 ατόμων, και θα παρουσιαστεί και θα παραδοθεί σε μορφή powerpoint.

5. Βιβλιογραφία

5.1. Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Alanen, A. R. & Melnick, R. Z. (eds) 2000. *Preserving Cultural Landscapes in America* (Baltimore, MD, Johns Hopkins University Press).
- AlSayyad, N. (ed.), *'Consuming Tradition, Manufacturing Heritage: Global Norms and Urban Forms in the Age of Tourism'*, Routledge (London. 2001)
- Anderson, R. J., Hughes, J. A., & Sharrock, W. W., 1986. *Philosophy and the human sciences*. London: Routledge.
- Antrop M., 2004. "Landscape change and the urbanization process in Europe", *Landscape and Urban Planning* 67, Elsevier, 9-26
- Arup, BDP & Breheny, M., 1995. *Environmental Capacity: A Methodology for Historic Cities*, Final Report, Chester, Cheshire County Council.
- Ashworth, G. J., and Tunbridge, J. E., 1990. *The tourist-historic city*. London: Belhaven.
- Ashworth, G. J., 1991. *Heritage Planning*. Gronigen: Geo Pers.
- Ashworth G.J., 1993. Heritage planning: An approach to managing historic cities. In Bogdani-Czepita M., Bronski K., Gorlich K., Purchla J., Zuziak Z. (ed), *Managing historic cities*. Krakow: International Cultural Centre Cracow, pp.27-48.
- Ashworth G.J., 1994 'From history to heritage—from heritage to identity. In search of concepts and models'. In: G.J.Ashworth and P.J.Larkham (eds) *Building a New Heritage. Tourism, Culture and Identity in the New Europe*, pp. 13-30. London: Routledge.
- Ashworth, G.J. and Larkham P.J.,. 1994. A heritage for Europe: The need, the task, the contribution. In *Building a new heritage: Tourism, culture and identity*, Ashworth G. J. and Larkham P. J., eds. London: Routledge.
- Ashworth, G.J and Phelps A., 2002. The cultural construction of heritage conservation. In Phelps A., Ashworth G.J. and Johanson O.H. (ed.) *The construction of Built Heritage. A north European perspective on policies, practicies and outcomes* Hampshire: Ashgate, pp. 3-10.
- Ashworth, G.J. 2002b. 'Heritage in Economic Regeneration: The case of Nieuweschas'. In Phelps A., Ashworth G.J. and Johansson O.H. (ed.) *The construction of Built Heritage. A north European perspective on policies, practicies and outcomes*. Hampshire: Ashgate, pp.163-173.
- Ashworth, P., 2003. Phenomenology of the lifeworld and social psychology. *Social Psychological Review*, 5, 18–34.
- Avrami, E., Randall M., and Marta de la Torre, 2000. *Values and Heritage Conservation: Research Report*. Los Angeles: The Getty Conservation Institute.
- Bailly, G. H., 1975. *The Architectural Heritage: Local Authorities and the Policy of Integrated Conservation*, European Conference of local authorities. Vevey: Stanley Thornes.
- Bandarin, F., and Van Oers, R., 2012. *The Historic Urban Landscape. Managing Heritage in an Urban Century*. Oxford: Wiley: Blackwell.
- Beatley, T., and Manning, K., 1997. *The ecology of place: Planning for environment, economy and community*. Washington, DC: Island Press.
- Beckley, T. M., 2003. 'The relative importance of Sociocultural and Ecological Factors in Attachment to Place'. *United States Department of Agriculture forest service general technical report*, Issue 566, pp. 105-126.

- Borer, M.I. 2006. 'The Location of Culture: The Urban Culturalist Perspective', *City & Community*,5(2), pp.173-192.
- Boyer, P., 2009. 'What are memories for? Functions Of Recall in Cognition & Culture' in Boyer, P. and Wertsch J., V., *Memory in Mind and Culture*, New York: Cambridge University pp?
- Bourassa, S., 1991. *The aesthetics of Landscape*. London: Belhaven.
- Brandenburg, A. M.,& Carroll, M. S., 1995. Your place or mine? The effect of place creation on environmental values and landscape meanings. *Society and Natural Resources*, 8, pp 381-398.
- Breen, T. H., 1996. *Imagining the Past: East Hampton Histories*. Athens, GA: University of Georgia Press.
- Britton, S.,, 1982. International tourism and multinational corporations in the Pacific: The case of Fiji. In Taylor, M., and Thrift,N.J., eds *The geography of multinationals*,. London: Croom Helm.
- Brutland report: Our Common Future (1987) Oxford : Oxford University Press.
- Burke, G., 1976. *Townscapes*. Harmondsworth: Penguin.
- Burtenshaw, D., Bateman, M., and Ashworth, G., J., 1991. *The European city*. London: Fulton.
- Carmona, M., Heath, T., Oc, T. & Tiesdell, S., 2006. *Public places, urban spaces: the dimensions of urban design*. Architectural Press.
- Castells, M., 1983. *The city and the grassroots: a cross-cultural theory of urban social movements*. London: Edward Arnold.
- Castells, M., 2010. (second edition) *The power of Identity*, London: Wiley:Blackwell.
- Chan WY, Ma SY., 2004. Heritage preservation and sustainability of China's development. *Sustainable Development* 12: 15–31. DOI: 10.1002/ sd.224
- Cossons, N. (Chairman), 2000. *Power of Place: The Future of the Historic Environment*, report of the Historic Environment Review Steering Committee (London, Power of Place Office).
- Council of Europe, 1975. *European Charter of the Architectural Heritage (The European Charter)*, Council of Europe.
- Council of Europe, 1985. *Convention for the Protection of the Architectural Heritage of Europe (Granada Convention)*, Council of Europe.
- Council of Europe, 2000, 'European Landscape Convention and Explanatory Report', Strasbourg : Council of Europe.
- Crabtree, A., 2000. 'Remarks on the social organisation of space and place'. *Journal of Mundane Behavior*, 1, pp. 25–44.
- Craik, K.H., 1971. 'The assessment of places' In P. McReynolds (Ed.) *Advances in psychological assessment*. Palo Alto, CA: Science and Behaviour Books.
- Crang, M. and Thrift, N., (eds) 2000. *Thinking Space*. London and New York: Routledge.
- Cresswell, 2004. *Place: A Short Introduction*, Oxford: Blackwell.
- Dallen, T.J. (ed.), *The Political Nature of Cultural Heritage and Tourism*, Ashgate (Aldershot, 2007)
- Delafons, J.,1997. *Politics and preservation: A policy history of the built heritage 1882-1996*. London: E&F Spon
- Department of Culture, Media and Sport, 2001. *The Historic Environment: A Force for our Future*, London: DCMS.

- Department of the Environment, 1987. *Historic Buildings and Conservation Areas—Policy and Procedures*, Circular 8/87 (London, HMSO).
- Department of the Environment/ Department of National Heritage, 1994. *Planning and the Historic Environment*, Planning Policy Guidance Note 15, London: HMSO.
- Depieri, F., 2010. Conservation in the Age of Gentrification: Historic Cities from the 1960s, *Contemporary European History*, 19(4) (2010), pp. 375–385.
- Dobson, S., 2011 'Remembering in the city: Characterising Urban change'. *Town Planning and Architecture*, 35(2), pp.104-109.
- Doratli, N, Hoskara, S and Fasli, M., 2004. 'An analytical methodology for revitalization strategies in historic urban quarters: a case study of the Walled City of Nicosia, North Cyprus'. *Cities* 21(4), pp. 329–348.
- Dourish P., & Bell, G., 2004. Getting Out of the City: Meaning and Structure in Everyday Encounters with Space. Workshop on Ubiquitous Computing on the Urban Frontier. *Proc.Ubicomp 2004, Nottingham, UK*.
- Dovey, K., 1999. *Framing places. Mediating power in built form*. London, Routledge.
- Firey, W., 1945. 'Sentiment and Symbolism as Ecological Variables'. *American Sociological Review* 10, pp. 140–148.
- Fitch, J., M., 1982. *Historic preservation: Curatorial management of the built world*. New York: McGraw-Hill.
- Fowler, P.J., 1992. *The past in contemporary society: Then, Now*, London: Routledge.
- Frankl, V., 1945. *Man's search for Meaning*. London: Rider & Co.
- Garnham, H. L., 1985. *Maintaining the Spirit of Place: A Process for Preservation of Town Character*. Mesa, Arizona: PDA Publishers.
- Geertz, C., 1973. *The interpretation of cultures*. New York: Basic Books.
- Gibson, J.J., 1979/ 1986. *The Ecological Approach to Visual Perception*, Boston: Houghton Mifflin
- Gifford R., 2002. *Environmental psychology: Principles and practice*. Canada: Optimal Books.
- Gold, J., R., & Burgess, J., 1982 (Eds), *Valued Environments*. London: George Allen & Unwin.
- Graham, B., 2002. 'Heritage as knowledge: capital or culture?', *Urban Studies*, 39(5–6), pp. 1003–17.
- Green R., 'Meaning and Form in Community Perception of Town Character' *Journal of Environmental Psychology* (1999) 19, 311^329
- Green R., 'Involving Local Communities in Assessing the Contribution of Cultural Heritage features to Place Character in Australian Coastal Settlements' 253-266. 2012 Heritage 2012: 3rd International Conference on Heritage and Sustainable Development, OPORTO Proceedings 19-22 June
- Hardy, D., 1988. 'Historical geography and heritage studies'. *Area*, 20, pp . 333-338.
- Hardoy, LE., 1983. The inhabitants of historical centres: who is concerned about their plight? *Habitat International* 7(5/6), pp.151–162.
- Hayden D, 1997. *The Power of Place: Urban Landscapes as Public History*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Healy, R., 1992. The role of tourism in sustainable development. Paper presented at the IVth World Parks Congress on National Parks and Protected Areas, February 10-21, Caracas, Venezuela.
- Heidegger, M., 1951. *Building a Dwelling Thinking*. From Poetry, Language, Thought, translated by Albert Hofstadter, 1971. New York: Harper Colophon Books.

- Herbert, D., T., 1995. Heritage places, leisure and tourism. In Herbert, D. T. ed., *Heritage, tourism and society*, London: Mansell.
- Hershberger, R. G. 1988. A study of meaning and architecture. In J. Nasar, (Ed.), *Environmental Aesthetics*. Cambridge University Press, pp. 175±193.
- Hewison, R., 1987. *The Heritage Industry*. London: Methuen.
- Hobson, E., 2004. *Conservation and planning: Changing Values in policy and practice*. London: Spon Press.
- Howard P., 2003. *Heritage Management, Interpretation, Identity*. New York: Continuum.
- Howard, P., and Pinder, D., 2003. Cultural heritage and sustainability in the coastal zone: experiences in south west England. *Journal of Cultural Heritage*, 4 pp.57–68.
- Hubbard, P., 1993. 'The value of conservation: a critical review of behavioural research'. *Town Planning Review*, 64 (4) pp. 359-73.
- Huyssen, A., 2008. *Other Cities, Other Worlds: Urban Imaginaries in a Globalizing Age*. Durham, NC: Duke University Press.
- ICOMOS, 1987. *The Charter for the conservation of Historic Towns and Urban Areas (The Washington Charter)*, adopted at the ICOMOS General Assembly, Washington .
- Jackson, J.B., 1986, The vernacular landscape, in Penning-Rowsell, E.C. & D. Lowenthal, *Landscape Meanings and Values*, Allen & Unwin, London, p 65 - 79. James, P.E., 1934.
- Jansen-Verbeke, M., 1997. Urban tourism: Managing resources and visitors. In *Tourism, development and Growth*, Wahab, S., and Pigram, J.J., eds. London: Routledge.
- Jencks, C., 1977. *The Language of Postmodernist Architecture*. New York: Rizzoli.
- Jokilehto, J., 1999. *A history of architectural conservation*. Oxford, UK: Butterworth-Heinemann.
- Kaplan, S., 1987. 'Aesthetic, Affect and Cognition: Environmental Appreciation from an Evolutionary Perspective'. *Environment and Behavior*, 19(1), pp.3-33.
- Kaplan, R., & Kaplan, S., 1989. *The experience of nature: A psychological perspective*. New York: Cambridge University Press.
- Kaplan, S., & Kaplan, R. (Eds.) 1978. *Humanscape: Environments for people*. Belmont, CA: Duxbury.
- Kearns, G. and Philo, C., 1993. *Selling Places: The City as Cultural Capital, Past and Present*. Oxford, New York, Seoul and Tokyo: Pergamon Press.
- Korpela, K. M., 1989. 'Place identity as a product of environmental self-regulation'. *Journal of Environmental Psychology*, 9, pp. 241–256.
- Krampen, M., 1979. *Meaning in the Built Environment*, London: Pion.
- La Charte d'Athenes*, 1933. Adopted at the Fourth CIAM (Congress Internationaux d'Architecture Moderne) Congress, Paris.
- Kropf, K. S. (1996) Urban tissue and the character of towns, *Urban Design International*, 1(3), pp. 247–263.
- Labardi S., and Long C., 2010. *Heritage and Globalisation*. New York: Routledge.
- Larkham, P.J., 1996. *Conservation and the City*, London: Routledge.
- Lefebvre, H., 1991 (first ed.1974). *The production of space*. Oxford and Cambridge, MA: Blackwell.

- Löfgren, O., 2002. 'Landscapes of the Mind' in *Landscape Architecture in Scandinavia: Projects from Denmark, Sweden, Norway, Finland and Iceland*. Topos: Callwey Verlag. München and Birkhäuser. Berlin.
- Low, S., M., Altman, I., 1992. 'Place Attachment: A Conceptual Inquiry'. In Altman; S.M. Low (eds). *Place Attachment* (pp. 1-13). New York: Plenum Press, pp. 1-13.
- Löw, M., 2008. 'The Constitution of Space: The Structuration of Spaces Through the Simultaneity of Effect and Perception'. *European Journal of Social Theory* 11(25) pp. 25-49.
- Lowenthal, D., 1968. 'The American Scene'. *Geographical Review*, 58 (1), pp.61-88.
- Lowenthal, D., 1975. 'Past time present Place: Landscape and Memory', *Geographical Review*, 65(1), pp.1-36.
- Lowenthal, D., 1979. Environmental Perception-Preserving the Past', *Progress in Human Geography*, 3(4), pp. 550-559.
- Lowenthal, D., 1981. 'Dilemmas of preservation', in Binney, M. and Lowenthal, D. (eds), *Our Past before us*, London: Temple Smith.
- Lowenthal, D., 1985. *The Past is a foreign country*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lowenthal D., 1996. *The Heritage Crusades and the Spoils of History*. London: Cambridge University Press.
- Lynch, K., 1960. *The image of the city*: MIT Press.
- Lynch, K. 1972. *What time is this place?* Cambridge: MIT Press.
- Lynch, K. 1976. *Managing the Sense of a Region*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Lynch, K., 1984. *Good City Form*. Cambridge MA and London: [MIT Press](#).
- Malpas, J. E., 1999. *Place and Experience: A Philosophical Topography*, Cambridge: Cambridge University Press
- Malpas, J. E. 2001. *Comparing Topographies: Across Paths/Around Place: A Reply to Casey*. *Philosophy and Geography* 4 (2):231 – 238.
- Maslow, A. H., 1943. 'A theory of human motivation'. *Psychological Review*, 50(4), pp.370-396.
- Merleau-Ponty, M., 1962. *Phenomenology of Perception*, trans. from the French by Colin Smith, London: Routledge and Kegan Paul Ltd.
- Millar, P., 1995. Heritage Management for Heritage Tourism. In Medlik S. (ed.) *Managing Tourism*. Oxford: Butterworth-Heinemann, pp.119 - 130.
- Moffat D., 2000. 'Interrogating Tradition', *Places*, 21(1), pp 86-89.
- Neil, W.J.V., 2004. *Urban Planning and Cultural Identity*. The RTPPI Library Series. London: Routledge.
- Norberg-Schultz C., 1980. *Genius loci: towards a phenomenology of architecture*. University of Minnesota: Academy Editions.
- Nuntaa, J. 2010. Determinant of cultural heritage on the spatial setting of cultural landscape: a case study on the northern region of Thailand,) *Procedia Social and Behavioral Sciences* pp. 1241–1245.
- Nuryanti, W., 1996. Heritage and postmodern tourism. *Annals of Tourism Research* 23(2), pp. 249–260.
- Orbasli, A. 2000. *Tourists in historic towns: Urban conservation and heritage management*. London and New York: E & FN Spon.

- Paillard, C. 2012. The changing city: Heritage, regeneration and actors: What ways towards and urban democracy? Available from <http://www.ljmu.ac.uk/BLT/BUE_Docs/paillard.pdf> accessed [15/02/2012]
- Parker J. & Bryan P. (1989), "Landscape Management and Maintenance", Gower Technical, Aldershot, England.
- Parkes D., Thrift N., 1980. *Times, Spaces, and Places: A Chronographic Perspective*. London: Belhaven.
- Paulsen K. E., 2004. Making Character Concrete: Empirical Strategies for Studying Place Distinction, *City and Community*, 3 (3), pp. 243-262.
- Pendlebury, J., 2002. Conservation and regeneration: complimentary or conflicting processes? The case of Grainger Town, Newcastle-upon-Tyne, *Planning Practice & Research*, 17(2), pp. 145–58.
- Pendlebury J., 2009. *Conservation in the age of consensus*. London: Routledge.
- Pendlebury J., Short M., While A., 2009. 'Urban World Heritage Sites and the problem of authenticity', *Cities*, 26 pp.349-358.
- Piaget, J., 1977. *The Grasp of Consciousness: Action and concept in the young child*, London: Routledge and Kegan Paul French edition 1974.
- Piaget, J., 1969. *The Mechanisms of Perception*, New York: Basic Books. French edition 1961.
- Pickard, R., 2002. Area-based protection mechanisms for heritage conservation: a European comparison, *Journal of Architectural Conservation*, 2, pp. 69–87.
- Proshansky, H.M., Fabian, A.K. and Kaminoff, R., 1983. 'Place-identity: Physical world socialization of the self'. *Journal of Environmental Psychology*, 3, pp. 57-83.
- Proshansky, H.M., Ittelson, W.H., Rivlin, L.G. (1976). *Environmental Psychology: People and Their Physical Settings, 2nd Edition*. Oxford: Holt, Rinehart & Winston.
- Rapoport, A., 1982, 1990. *The meaning of the built environment. A nonverbal communication approach*. Tucson: University of Arizona press.
- Relph, E. , 1976. *Place and placelessness*. London: Pion Limited.
- Relph, E., 1987. *The Modern Urban Landscape*. London and Sydney: Croom Held Ltd.
- Relph, E., 1997. 'Sense of place'. In S. Hanson (Ed.), *Ten geographic ideas that changed the world*. New Brunswick, NJ: Rutgers University Press.
- Richards, G., *Cultural Tourism in Europe*, CABI (1996)
- Riley, R.B., 1992. 'Attachment to the ordinary landscape'. In Altman I. & Low S., (Eds), *Place attachment*, New York: Plenum Press, pp. 13-35 .
- Roberts, P. and H. Sykes (ed.) 2000. *Urban Regeneration – A Handbook*, London: Sage Publications.
- Rodwell, D., 2003. 'Sustainability and the holistic approach to the conservation of historic cities', *Journal of Architectural Conservation*, 1, pp. 58–73.
- Rodwell, D., 2007. *Conservation and Sustainability in Historic Cities*, Oxford: Blackwell.
- Rodwell, D., 2009. The Future of Historic Cities: Challenges, Contradictions, Continuities Sustaining Sustainability Theory and Practice in Sustainable Urban Development, 10th Cambridge Heritage Seminar, 18–19 April. Cambridge.
- Rogge E., Nevens F., Gulinck H. (2007), "Perception of rural landscapes in Flanders: Looking beyond aesthetics" στο *Landscape and Urban Planning* 82, Elsevier, 159-174.

- Rose, G., 1999. 'Performing Space'. In Massey D. et al. (eds) *Human Geography Today*, Cambridge: Polity Press, pp. 247–59.
- Ross M., 1991. *Planning and the heritage. Policy and procedures*. London: EF.N.Spon.
- Ruskin, J., 1849. *The seven lamps of Architecture*. London: Smith Elder and Co.
- Rypkema D. Economics, Sustainability, and Historic Preservation A Speech by Donovan at the National Trust Annual Conference Portland, Oregon, October 1, 2005
- Sapounakis A., 1985. 'Environmental Information and Cognitive Needs', unpublished PhD thesis, Heriot-Watt University, Edinburgh, UK.
- Sapounakis A., 2012. 'Mediterranean networks and the shaping of built form' 3rd International Conference on Heritage and Sustainable Development, Porto.
- Schuster, J. M. D., 1990. Growth and loss of regional character. *Places*, 6, 78±87.
- Seamon, D., 1982. 'The phenomenological contribution to environmental psychology'. *Journal of Environmental Psychology*, 2, pp. 119–140.
- Seamon, D., 1987. 'Phenomenology and environment-behavior research'. In G. T. Moore, & E. Zube (Eds.), *Advances in environment, behavior and design*, 1. New York: Plenum
- Seamon, D., 1989. Humanistic and phenomenological advances in environmental design. *The Humanistic Psychologist*, 17, pp. 280-293.
- Seamon, D., 2000. 'A way of seeing people and place: Phenomenology in environment-behavior research'. In S. Wapner, J. Demick, T. Yamamoto, & Minami H. (Eds.), *Theoretical perspectives in environment behavior research*. New York: Kluwer Academic/Plenum Publishers.
- Slater, T. R., 1997. Conserving Europe's Historic Towns: Character, Managerialism and Representation, *Built Environment*, 23 (2), pp. 144-155.
- Smith, P.F., 1974. 'Familiarity breeds contentment', *The Planner* 60, pp.901-4.
- Smiths, L., 2006. *Uses of Heritage*. New York: Routledge.
- Stedman R. C., 2002. 'Toward a Social Psychology of Place: Predicting Behavior from Place-Based Cognitions, Attitude, and Identity'. *Environment and Behavior*, 34(5), pp. 561-581.
- Steele, F., 1981. *The Sense of Place*. Boston: CBI Publishing, Inc.
- Steinberg, F., 1996. Conservation and Rehabilitation of Urban Heritage in Developing Countries, *HABITAT INTL*. 20(3), pp. 463-475
- Strange, I., 1997. Planning for change, conserving the past: towards sustainable development policy in historic cities?, *Cities*, 14(4), pp.227-233.
- Strecker, I., A., 2000. 'The genius Loci of Hamar'. *Northeast African Studies*, 7(3), pp. 85-118.
- Stripe, R., 1987. *The American Mosaic: Preserving the National Heritage*, Washington DC, International Council on Monuments and Sites.
- Sutherland M. and Tweed C., 2007. 'An investigation of good practice in heritage-led regeneration' *Report prepared for the INHERIT Interreg iiic project*, School of Planning, Architecture and Civil Engineering Queen's University Belfast
- Tait, M., While A., 2009. 'Ontology and the conservation of built heritage'. *Environment and Planning D: Society and Space*, 27, pp. 721- 737.
- Tarn, J., N., 1985. 'Urban Regeneration- The conservation direction', *Town Planning Review*, 56(2), pp.245-267.

- Taylor, Martin S., and Konrad V., A., 1980. 'Scaling Dispositions Toward the Past', *Environment and Behavior*, 12, pp. 223-230.
- Terkenli Th. (2001), "Towards a theory for the landscape: the Aegean landscape as a cultural image", στο *Landscape and Urban Planning* 57, Elsevier, 197-208.
- The World Bank 2001. *Historic cities and sacred sites. Cultural routes for urban futures*, Washington: The World Bank.
- Tilley, C. Y., 1994. *A Phenomenology of landscape*. Oxford, UK ; Providence, R.I. : Berg.
- Townshend T., & Pendlebury J., 1999. 'Public participation in the conservation of historic areas: Case-studies from north-east England'. *Journal of Urban Design*, 4(3), pp. 313-331.
- Tuan Y.F., 1974. *Topophilia: A Study of Environmental Perception, Attitudes, and Values*. New York: Columbia University Press.
- Tuan, Y. F. , 1974a. Sense of place: Humanistic perspective. In C. Board, (Ed.), *Progress in Geography: International Reviews of Current Research*, Vol. 6. London: Edward Arnold Publishers, pp. 211-253.
- Tuan, Y. F., 1977. *Space and Place: The Perspective of Experience*. London: Edward Arnold Ltd.
- Tuan, Y. F. 1980. Rootedness versus sense of place. *Landscape*, 24, 3±8.
- Tunbridge, J.E., 1981. Conservation trusts as geographic agents : their impact upon landscape, townscape and land use, *Transactions, Institute of British Geographers*, 6, pp . 103- 125.
- Tunbridge, J. E., 1984. Whose heritage to Conserve? Cross-Cultural Reflections on Political Dominance and Urban Heritage Conservation, *Canadian Heritage*, XXVIII (28), PP. 171-180.
- Tunbridge, J. and Ashworth, G., 1996. *Dissonant Heritage: the management of the past as a resource in conflict*. Chichester: Wiley.
- Tweed, C. and Sutherland, M., 2007 'Built heritage and sustainable urban development', *Landscape and Urban Planning*, 83 :1, pp.62-69.
- Twigger-Ross, C. L. and D. L. Uzzell D., L., 1996. 'Place and Identity Processes'. *Journal of Environmental Psychology*, 16, pp. 205–220.
- UNESCO, 1972. Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage. Available from /http:// whc.unesco.org/en/conventiontext/S.
- UNESCO, 1976. *Recommendation Concerning the Safeguarding and Contemporary Role of Historic Areas*, Unesco, Nairobi.
- UNESCO World Heritage Centre. 2004. *From Istanbul 1996 to Venice 2002, Socially Sustainable Revitalization of Historical Districts: Architects Speak Out*, France.
- UNESCO World Heritage Centre. 2005. *Experts on 'Social Sustainability in Historical Districts'*, France.
- UNESCO, 2005. 'Operational Guidelines for the Implementation of the World Heritage Convention', UNESCO World Heritage Centre. Paris.
- Upton D, 1984. 'Architectural history or landscape history?'. *Journal of Architectural Education* 44(4), pp. 195 – 199.
- Urry, J., 1995. *Consuming Places*. London: Routledge.
- Uzzell, D., L., 1989. *Heritage interpretation*. London: Belhavel.
- Uzzell, D. L. & Leward, K., 1990. The psychology of landscape. *Landscape Design*, 189, 3±10.

- Vallis, R. 1994. *Character: meaning and measurement*, in: P. J. Larkham (Ed.) *Conservation Areas: Issues and Management*, pp. 17–21 (Birmingham, University of Central England, Faculty of the Built Environment).
- Van-der-Borg, J and Costa, P, et al, 1996. Tourism in European Heritage Cities. *Annals of Tourism Research* 23(2),pp. 306–321.
- Vaske, J.J. and Kobrin, K.C., 2001. Place attachment and environmentally responsible behavior. *The Journal of Environmental Education*. 32(4): 16-21.
- Wahab, S., 1997. Sustainable tourism in the developing world. In *Tourism, development and growth*, Wahab S. and Pigram, J. J., eds. London: Routledge.
- Whitehand, J.W.R., 1991. *The Making of the Urban landscape*. Oxford: Blackwell.
- Whitehand J. W. R. and Kai Gu, 2010, 'Conserving Urban Landscape Heritage: a Geographical Approach', *Procedia Social and Behavioral Sciences* 2, pp. 6948–6953.
- Williams, D.R.; Vaske, J.J., 2003. 'The measurement of place attachment: Validity and generalizability of a psychometric approach'. *Forest Science*. 49(6), pp. 830- 840.
- Wohwill, J. F.,1976. 'Environmental Aesthetics: The Environment as a Source of Affect'. In Altman, I., and Wohwill, J. F., (eds.), *Human Behavior and Environment*, New York: Plenum Press.
- World Heritage Convention, BGCI <http://www.bgci.org/resources/article/0222/>
- Worskett, R., 1969. *The Character of Towns*. London: Architectural Press.
- Worskett, R., 1982. 'Conservation: the missing ethic', *Monumentum*, 25 (2), pp. 129-154.
- Wright, P., 1985. *On living in an old Country*, London: Verso.
- Young, W., 1972. *Preservation*, London: Temple Smith.
- Zahirovic-Herbert V. and Chatterjee S., 2012. 'Historic Preservation and Residential Property Values: Evidence from Quantile Regression', *Urban Studies*, pp.379-382
- Zhu L., and Goethert R., 2010. 'Different approaches in conservation of historic cities in China', *Proceedings of the Institution of Civil Engineers Municipal Engineer*. September 2010 Issue ME3 pp. 189–196

5.2. Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

- Βλαντού Αλ. (2012), "Το τοπίο ως περιβαλλοντικό αγαθό: ασυμβατότητα μεταξύ δικαίου προστασίας και πραγματικότητας", *Νόμος και Φύση*, Νοέμβριος 2012, <http://www.nomosphysics.org.gr/articles.php?artid=4511&lang=1&catid=1> on line πρόσβαση 25 Ιουνίου 2013
- Κατσαδωράκης Γ. 1999. *Η Φυσική Κληρονομιά της Ελλάδας*, Εκδόσεις WWF Hellas
- ΚΠΕ Μακρινίτσας 2007, Τα πέτρινα τοξωτά γεφύρια της Ελλάδας. Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Κέντρο περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μακρινίτσας
- Μαζαράκης Αιμιάν Α., 2012. Αρχαιολογικό Έργο Θεσσαλίας & Στερεάς Ελλάδας. Πρακτικά επιστημονικής συνάντησης Μάρτιος 2009, Υπουργείο Πολιτισμού & Τουρισμού και Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Βόλος 2012
- Μπεριάτος Η., 2007. "Για μια Πολιτική του Τοπίου στην Ελλάδα", στο Η. Μπεριάτος & J. Ballesta (επ.) 'Θεωρία και Πολιτική του Τοπίου. Ελληνικές και Γαλλικές Εμπειρίες', Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.

- Μπεριάτος Η. 2012. «Χωροταξικός σχεδιασμός και προστασία της φύσης: Θεσμικό πλαίσιο και προστατευόμενες περιοχές» στο Α. Κούγκολος, Ο. Χριστοπούλου, Χ. Λασπίδου (επιμ.) *Βιβλίο πρακτικών 1ου περιβαλλοντικού συνεδρίου Θεσσαλίας*, Εκδόσεις Γράφημα: Θεσσαλονίκη (ISBN 978-960-6865-50-3)
- Μπεριάτος Η. 2009. “Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών: Διδάγματα από τον απολογισμό της πενταετίας 2003-08”, στο Κοτζαμάνης Β, Κούγκολος Α., Μπεριάτος Η., Οικονόμου Δ. και Πετράκος Γ. (επ.), *Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Πολεοδομίας, Χωροταξίας και Περιφερειακής ανάπτυξης*, Τόμος ΙΙ, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας: Βόλος, σελ: 987 – 994.
- Μπεριάτος Η. 2003. “Σχεδιασμός και Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών: Η ελληνική εμπειρία”, στο *Αειχώρος: Κείμενα Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Ανάπτυξης*, 2 (1 Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας: Βόλος, σελ: 58 – 89.
- Παπαγεωργίου Μ., Γιαννούλα Μ. και Τελιανίδου Σ. 2010. “Ο ρόλος του χωροταξικού σχεδιασμού στη διαχείριση και προστασία της φυσικής κληρονομιάς”, στο Μπεριάτος Η. και Παπαγεωργίου Μ. (επ.), *Χωροταξία – Πολεοδομία – Περιβάλλον στον 21^ο αιώνα: Ελλάδα – Μεσόγειος*, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας: Βόλος, σελ. 797 – 812.
- Σαπουνάκης Α., 2009. ‘Προσαρμογή του Δομημένου Περιβάλλοντος στις νέες ανάγκες με διατήρηση του Παραδοσιακού Χαρακτήρα’ εισήγηση στο συνέδριο που διοργάνωσε η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Μαγνησίας με αντικείμενο τον χαρακτήρα του τοπίου του Πηλίου, Αγριά.
- Σαπουνάκης Α., 2010. ‘Το Ελληνικό Περιαστικό Τοπίο: σημερινή κατάσταση και προοπτικές’ στο συνέδριο Ευρωπαϊκού Προγράμματος PaysMedUrban, Βόλος.
- Σαπουνάκης Α., 2012. ‘Ταυτότητα των πόλεων, πολιτισμός και σχεδιασμός’ στο Πρώτο Πανελλήνιο Συνέδριο Place Marketing and Branding, Στρατηγικής Προβολής και Ταυτότητας του Τόπου, σελ 41-55, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Θεσσαλίας, Βόλος.
- Στεφάνου Ι., 1994. "Η Ψυχολογία των τόπων. Από τον πραγματικό χώρο στον φανταστικό τόπο" Institut Français d'Athènes IFA Αθήνα.
- Τερκενλή Θ., 1996. "Το πολιτισμικό τοπίο. Γεωγραφικές προσεγγίσεις" Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
- ΕΜΠ, 1998. Ερευνητικό έργο "Οριοθέτηση και καθορισμός μέτρων προστασίας Τοπίων Ιδιαιτέρου Φυσικού Κάλλους", Τμήμα Πολιτικών Μηχανικών/Τομέας Υδατικών Πόρων, Υδραυλικών και Θαλασσίων Έργων, επιστημονικός υπεύθυνος: Κ. Χατζημπίρος, Ανάθεση από ΥΠΕΧΩΔΕ, τελική έκθεση, Αθήνα.
- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2010. ‘Ερευνητικό πρόγραμμα "Greekscapes-Αεροφωτογραφικός Άτλαντας ελληνικών τοπίων’, επιστημονικός υπεύθυνος: Κ. Χατζημιχάλης, Αθήνα.
- WWF-Ελλάς 2009. *Δεσμεύσεις χωρίς εφαρμογή: η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα*, Αθήνα.
- WWF-Ελλάς 2008. *Πολιτεία για το περιβάλλον. Πρόταση για το εθνικό σύστημα διακυβέρνησης*, Αθήνα.